

Projekt ESF – Inovácia vzdelania a kľúčových kompetencií učiteľov geovedného zamerania

L. Turanová

Geologický ústav, Univerzita Komenského, turanova@fns.uniba.sk

V období rokov 2006 – 2008 sme v rámci Jednotného programového dokumentu NUTS II – Bratislava Cieľ 3 a priority Rozvoj celoživotného vzdelávania a podpora rozvoja výskumu a vývoja v kontexte zvyšovania kvality ľudských zdrojov realizovali projekt s názvom: *Inovácia vzdelania a kľúčových kompetencií učiteľov geovedného zamerania*.

Realizáciou projektu sme sa prihlásili ku kontinuálnemu vzdelávaniu učiteľov. Reflektovali sme pritom hľadiská, ktoré uvádzajú vo svojej práci Zelina a kol. (1996) nadväznosť profesijného rozvoja na pregraduálne vzdelávanie a previazanosť profesijného rozvoja s navrhovaným karierným systémom, ktorý vstúpi do platnosti v septembri 2009. Kontinuálne vzdelávanie učiteľov (KVVU) predstavuje špecifický subsystém ich celoživotného vzdelávania a je jednou z perspektívnych možností profesionalizácie učiteľstva.

Dokumenty prijaté UNESCO (Charta učiteľa 2002) i Európskou komisiou naznačujú perspektívne trendy, čím celý proces začína nadobúdať európsku dimenziu. Výbor pre vzdelanie a kultúru Európskej komisie (Správa o kvalite školského vzdelávania v Európe 2002) zaradil medzi 16 kľúčových ukazovateľov kvality edukácie aj KVVU. KVVU nadobúda v každej krajine rôznorodú podobu foriem a metód.

Jednou z foriem môže byť aj realizovaný projekt, ktorého cieľom bola adaptácia vedomostí, zručností a kľúčových kompetencií učiteľov a pracovníkov metodických centier v oblasti geovied, príprava učebných a didaktických pomôcok, dopracovanie webovej stránky z didaktiky geológie a tým aj podpora využitia informačných a komunikačných technológií pri výučbe geovied. Naplnenie čiastkových cieľov viedlo k tvorbe a odskúšaní modulového programu vzdelávania učiteľov v oblasti geovied.

Vzdelávanie bolo koncipované ako tri na seba nadväzujúce subprojekty – cyklus odborných prednášok, seminárov a cvičení z geológie, didaktiky geológie a komplexné geovedné exkurzie, v celkovom rozsahu 36 dní, z toho 20 dní predstavovali terénne exkurzie.

V rámci cyklu odborných prednášok a seminárov sa učители oboznámili s najnovšími poznatkami z oblasti základnej aj aplikovanej geológie. Na 10 odborných seminároch odznelo 40 prednášok venovaných aktuálnym problémom geológie, paleontológie, mineralógie, petrológie, ložiskovej geológie, geochemie, geofyziky, inžinierskej geológie, hydrogeológie a laboratórnej geológie.

Obr. 1: Odborný seminár z geológie

Zámerom druhého subprojektu bolo definovať obsah a postavenie geológie v inovovaných kurikulumných dokumentoch, charakterizovať a prakticky aplikovať na geologické učivo také metódy ako je projektové vyučovanie, využitie počítačových technológií a multimédií, interaktívnej tabule, ale aj jednotlivých metód brainstormingu, cinquainu, zhľukovania, praktických laboratórnych cvičení a pokusov atď. Chceli sme posilniť výučbu praktického pozná-

vania a určovania prírodnín v zbierkových fondoch aj v teréne a tak prispieť k posilneniu praktických zručností nielen u pedagógov, ale ich prostredníctvom aj u ich žiakov.

Obr. 2: Praktické laboratórne cvičenie

Neoddeliteľnou súčasťou projektu bola aj realizácia celkom štyroch komplexných prírodovedných exkurzií v jednotlivých regiónoch Slovenska, v rámci ktorých sme ukázali učiteľom typické geologické lokality tak, aby dokumentovali jednotlivé geologické procesy a javy a nadväzovali na jednotlivé témy a štruktúrne prvky učebnice. Dôležitým cieľom pri realizácii exkurzií bola ich komplexnosť, čo znamená, že v nadväznosti na geologickú stavbu sme učiteľov zoznámili aj s ďalšími charakteristikami prostredia, najmä jeho geografickými, environmentálnymi, ekologickými hodnotami, chránenými krajinnými oblasťami, náučnými chodníkmi, ako aj kultúrno-historickými zaujímavosťami. Informácie sme dopĺňali údajmi o didaktickom využití lokality a vhodnými pracovnými listami. Takto sme

chceli priblížiť problematiku aj učiteľom s menšími skúsenosťami tak, aby mohli aktívnejšie a kvalitnejšie využívať geologické objekty v rámci vyučovacieho procesu. Trasy exkurzií boli vedené tak, aby si učitelia mohli doplniť školské zbierky materiálom podľa požiadaviek učebného štandardu.

Záver

Realizovaný projekt nadväzoval na hlavné zábery koncepcie rozvoja výchovy a vzdelávania (Milénium), najmä v tvorbe programov a podmienok pre kontinuálne vzdelávanie učiteľov, podporu tvorivej práce škôl a rozvoj kľúčových kompetencií učiteľov. Výsledkom bolo vyškolenie 44 učiteľov, vytvorenie študijného materiálu pre kontinuálne vzdelávanie v oblasti geovied a vytvorenie pilotného programu.

Očakávame, že učitelia – frekventanti projektu si zlepšili a dotvorili svoje odbornopredmetové, ako aj pedagogicko-didaktické kompetencie, inovovali vyučovacie metódy a implementovali nové teoretické poznatky do učiva a do vlastnej pedagogicko-didaktickej činnosti.

Predpokladáme, tiež, že sa tým zvýši kvalita výučby geovedného učiva na školách a zároveň očakávame zvýšený záujem o štúdium geológie škôl a vyšší počet študentov na fakultách prírodovedeckého zamerania. Je to tým dôležitejšie, že výučbe prírodovedných predmetov bola redukovaná na polovicu a geovedné učivo v transformovanom prírodopise na biológiu v 8. ročníku ZŠ predstavuje iba 20 hodín ročne.

Literatúra:

- Európska komisia. Správa o kvalite školského vzdelávania v Európe. Šestnásť indikátorov kvality. Prešov: Metodicko-pedagogické centrum 2002. ISBN 80-8045-262-8.
- Charta učiteľa. Prešov: Metodicko-pedagogické centrum 2002. ISBN 80-8045-258-X.
- Milénium. Koncepcia rozvoja výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 – 20 rokov. Prešov: Metodicko-pedagogické centrum 2002. ISBN 80-8045-268-7.
- Zelina, M., Valica, M., Rosa, V., Jodas, V. Príprava pedagogických pracovníkov. Výstupná štúdia Phare – rozvoj vzdelávacej politiky. Bratislava: Matematicko-fyzikálna fakulta UK 1996, 83 s.